

From: noreply@lausuntopalvelu.fi
Sent: 28. huhtikuuta 2020 9:29
To: oikeusministerio_om.fi
Subject: Lausuntopalvelu.fi: Uusi lausunto jätetty
Attachments: 20200428_VN-8830-2019_93860.pdf

Uusi lausunto lausuntopyyntöön 'Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään'

Lausunnonantaja: Walter Kaarina

Organisaatio: Helsingin yliopisto

Voit tarkastella lausuntoa linkin kautta:

<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/GetReportViewForResponse?proposalId=d6647485-7b09-44a8-bd82-faf3eb5497f2&responseId=d55b0d79-2e41-4d53-854c-5876f2e6a048>

Asia: VN/8830/2019

Lausuntopyyntö selvityksestä usean kielen merkitsemisestä väestötietojärjestelmään

Lausunnonantajan lausunto

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia kieliryhmiin. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi kieliryhmiin. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja malli B:n arvioidut vaikutukset.

Lähtökohdaksi toteamme, että äidinkieltä on vaikeaa määrittää objektiivisella tavalla. Yhdellä ihmisellä voi olla kaksi äidinkieltä – tai useampiakin äidinkieliä –, ja kielitaito ja kieleen identifioituminen voivat vaihdella ihmisen eliniän aikana. On tärkeää, että viranomaiset ottavat huomioon Suomessa käytetyt kielet ja ihmisten etniset identiteetit. Sillä, että voi käyttää omia kieliään, joiden asema on myös tunnustettu, on tutkitusti suuri merkitys ihmisen hyvinvoinnille. Lasten osalta kotona käytettävien kielten kehityksellä ja huomioimisella on puolestaan ratkaiseva rooli myöhäisemmälle kielten kehitykselle ja hyvinvoinnille. Varhaiskasvatuksessa ja koulussa on erityisesti vähemmistökielten osalta keskeistä, että lapset saavat tukea kotona käytettävien kielten kehitykseen.

Vaihtoehto A vastaisi paremmin kaksi- ja monikielisten henkilöiden toiveita. Se antaisi kielentutkimuksen kannalta kattavampaa ja todenmukaisempaa tietoa Suomessa käytettävistä kielistä ja nostaisi esiin kaksi- ja monikieliset henkilöt, jotka tilastoissa jäävät piiloon nykyisellä yhden äidinkielen merkitsemistavalla. Vaihtoehto A:n avulla tunnustettaisiin yksilön monikielisyys sekä myös se kielitieteellisen tutkimuksen kannalta selvä tosiasia, että monet yksilöt eivät pysty erottelemaan puhumiaan kieliä hierarkkisesti äidinkieleen ja muihin kieliin. Kuten selvityksestä käy ilmi, joidenkin vähemmistökielten käyttö saattaa tietyissä ikäryhmissä olla tilastoitua yleisempää. Vaihtoehto A saattaisi siis paljastaa ongelmakohtia tai tuen tarpeen, joihin nykytilastoinnilla ei pääse kiinni.

Vaihtoehto B ei anna niin kattavaa tietoa käytettävistä kielistä kuin A, mutta se on kuitenkin parempi kuin nykyjärjestelmä. Nähtäväksi jää, kuinka moni on kiinnostunut käyttämään tätä vaihtoehtoa.

Selvityksessä on arvioitu vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Mitä muita mahdollisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi viranomaisille. Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

Selvityksessä on arvioitu perusteellisesti vaikutukset viranomaisten toimintaan. Nykyinen malli turvaa ruotsinkielisen vähemmistön mahdollisuuden saada peruskoulutusta ja asioida viranomaisten kanssa kaksi- ja ruotsinkielisissä kunnissa ruotsin kielellä. Malli A muuttaisi tätä asetelmaa siten, että se ottaisi paremmin huomioon kaikki kielivähemmistöt ja heidän tarpeensa, mutta samalla todennäköisesti mahdollisuudet toteuttaa ja suunnitella ruotsinkielistä koulutusta nykymallilla heikkenisivät. Jos malli A toteutetaan, pitäisi löytää uusia tapoja turvata ruotsinkielisen vähemmistön oikeudet asiointiin ja koulutukseen ruotsiksi. Mallilla B ei liene vaikutuksia eri kielivähemmistöjen koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Mitä taloudellisia vaikutuksia usean kielen merkitsemisellä väestötietojärjestelmään olisi teidän kannaltanne? Pyydämme teitä erottelemaan vastauksessanne malli A:n ja mallin B:n arvioidut vaikutukset.

Kielitieteellisen tutkimuksen kannalta vaihtoehtoilla A ja B ei ole suoranaisia taloudellisia vaikutuksia. Vaihtoehto A antaisi selkeämmät taustatiedot Suomen monikielisyyden tutkimukselle kuin vaihtoehto B.

Mikä selvitetystä vaihtoehtoista olisi teidän mielestänne paras malli toteutettavaksi?

Malli A

Kirjoittakaa tähän, jos teillä on muuta lausuttavaa

Vaihtoehto A on parempi kaksi- ja monikielisten henkilöiden ja kielentutkimuksen kannalta. Se ottaa myös huomioon kaikkien Suomen kielivähemmistöjen todellisen tilanteen. Tulevaisuuden monikielinen Suomi hyötyisi vaihtoehdon A toimenpiteistä. Vaihtoehto A:n toimenpiteet muuttaisivat kuitenkin ruotsinkielisen vähemmistön koulutuksen ja asioinnin toteutusta, johon tulisi löytää uusia ratkaisuja. Vaihtoehto A on myös käsitteellisesti selkeämpi, koska siinä esiintyvät vain omat kielet (äidinkielet) sekä asiointikielenä joko suomi tai ruotsi. Vaihtoehto B on puolestaan hankalammin ymmärrettävissä, koska siinä on käsitteellisesti monenlaisia kieliä: kotikieli, äidinkieli ja asiointikieli.

Vaihtoehto B on kompromissi, joka mahdollistaa nykyistä paremmin monikielisyyden merkitsemisen henkilötasolla. Sen tuottama tieto monikielisestä Suomesta ei kuitenkaan ole niin kattavaa kuin vaihtoehdolla A saatu tieto.

Walter Kaarina
Helsingin yliopisto - Humanistinen tiedekunta, suomalais-ugrilainen ja
pohjoismainen osasto